

Preferencje partyjne Polaków w drugiej połowie sierpnia 2003 r.

Warszawa, wrzesień 2003 roku

- Wśród pełnoletnich Polaków pytanym o udział w wyborach parlamentarnych, które odbywałyby się w najbliższą niedzielę, „zdecydowanie tak” odpowiedziało 37% osób. Z wahaniem, 24% respondentów stwierdziło, że być może poszliby głosować. Pójście do urn 10% badanych raczej wykluczyło, a 23% - wykluczyło zdecydowanie. Wahali się 6% osób. Gdyby wybory miały faktycznie odbywać się w najbliższym czasie, to rzeczywistą wielkość frekwencji oszacowalibyśmy na około dwie piąte uprawnionych.
- Wśród osób mających sprecyzowane preferencje, które deklarowały gotowość głosowania 25% zgłosiło poparcie dla SLD, 16% - dla PO, 12% - dla LPR, 11% - PiS, 10% - dla Samoobrony, a 9% - dla PSL. Wśród pozostałych partii, najbliżzej osiągnięcia pięcioprocentowego progu były KPEiR, UW i UP (po 4%). Po jednej na sto pytanym osób wskazywało na Alternatywę, UPR, PUG, PPS oraz PLD. Inne partie uzyskały jeszcze niższy wynik (wśród nich były: KPN-OP, RS, ZChN, SD, SKL-RNP, Polska Wspólnota Narodowa, Razem Polsce i Centrolewica RP).
- Partii rezerwowej nie ma jedna czwarta wyborców (osób, które deklarowały udział w wyborach i miały sprecyzowane preferencje) – 7% nie głosowałoby na żadne inne ugrupowanie poza aktualnie popieranym, a 17% nie potrafiło takiego wskazać. Jako partia alternatywna najczęściej brane było pod uwagę PiS (16%) lub PO (14%). Ponadto badani wymieniali jeszcze UP, Samoobronę i PSL (po 8%).
- Największą niechęć budzą Samoobrona (głosowanie nań wykluczyło 27% osób zapowiadających udział w wyborach), SLD (26%), a ponadto także LPR (19%). Następne w kolejności partie każdorazowo uzyskują co najwyżej kilka procent wskazań.

Cytowanie, publiczne odtwarzanie, kopiowanie oraz wykorzystywanie w innej formie danych, informacji i opracowań zawartych w tej publikacji jest dozwolone pod warunkiem podania źródła: TNS OBOP.

Prezentowane w niniejszym opracowaniu wyniki pochodzą z sondażu zrealizowanego przez TNS OBOP w drugiej połowie sierpnia¹. To już drugi pomiar sympatii politycznych Polaków dokonany przez nas w tamtym miesiącu.

GOTOWOŚĆ GŁOSOWANIA

Wśród pełnoletnich Polaków pytanych o udział w wyborach parlamentarnych, które odbywałyby się w najbliższą niedzielę, „zdecydowanie tak” odpowiedziało 37% osób. Z wahaniem, 24% respondentów stwierdziło, że być może poszliby głosować. Pójście do urn 10% badanych raczej wykluczyło, a 23% - wykluczyło zdecydowanie. Wahalo się 6% osób. Gdyby wybory miały faktycznie odbywać się w najbliższym czasie, to rzeczywistą wielkość frekwencji oszacowalibyśmy na około dwie piąte uprawnionych.

GDYBY W NAJBLIŻSZĄ NIEDZIELĘ ODBYŁY SIĘ WYBORY DO SEJMU, TO CZY WZIAŁBY(ĘLĄBY) PAN(I) W NICH UDZIAŁ														
(Dane w proc.)	.ate pol 23.IX.'01	PKW 23.IX.'01	23-25. XI.'02	7-9. XII.'02	10-12. I.'03	8-10. II.'03	8-10. III.'03	5-7. IV.'03	10-12. V.'03	7-9. VI.'03	14-16. VI.'03	5-7. VII.'03	9-11. VIII.'03	23-25. VIII.'03
Zdecydowanie tak	46,4	46,29	40	36	36	35	36	34	40	42	39	35	38	37
Raczej tak			26	24	27	25	29	30	32	25	26	29	23	24
Raczej nie			12	11	13	14	11	10	8	9	10	10	11	10
Zdecydowanie nie			20	23	19	20	18	19	14	19	18	21	21	23
Trudno powiedzieć			2	6	5	6	6	7	6	5	7	5	7	6

Late poll – badanie zrealizowane przez TNS OBOP w dniu wyborów.

Największa mobilizacja występuje wśród osób z wykształceniem wyższym, kierowników i specjalistów, prywatnych przedsiębiorców, rolników. Jednocześnie większe zainteresowanie udziałem w wyborach wykazują mieszkańcy miast niż wsi. Zdecydowaną gotowość wzięcia udziału w wyborach do Sejmu deklarują najczęściej ludzie znajdujący się w dobrej sytuacji materialnej, zainteresowani polityką, o wyrobionych poglądach politycznych. Największa mobilizacja panuje w elektoratach SLD, PiS i PSL.

¹ Sondaż TNS OBOP zrealizowany w dniach 23-25 sierpnia 2003 r. na reprezentatywnej, losowej 944-osobowej ogólnopolskiej próbie osób od 18 roku życia. Maksymalny błąd statystyczny dla takiej wielkości próby wynosi +/-3%, przy wiarygodności oszacowania równej 95%.

PREFERENCJE PARTYJNE

Liderem rankingu pozostaje – z 25% poparcia – SLD. Druga pozycja w rankingu przypadła PO, poparcie dla której zadeklarowało 16% osób, które deklarując zamiar wzięcia udziału w wyborach miały sprecyzowane preferencje. Na miejsca w parlamencie mogłyby liczyć ponadto: LPR (12%), PiS (11%), Samoobrona (10%) i PSL (9%). Najbliżej osiągnięcia pięcioprocentowego progu były UP, UW i KPEiR.

KANDYDATÓW KTÓREJ PARTII LUB UGRUPOWANIA
POPARŁ(A)BY PAN(I) W WYBORACH DO SEJMU

	Late poll	13.IX.'01 PKW	23-25. XI.'02	7-9. XII.'02	10-12. I.'03	8-9. II.'03	8-10. III.'03	5-7. IV.'03	10-12. V.'03	7-9. VI.'03	14-16. VI.'03	5-7. VII.'03	9-11. VIII.'03	23-25. VIII.'03
Sojusz Lewicy Demokratycznej – SLD (L. Miller)	-	-	27	25	38	28	29	22	25	22	27	21	23	25
Platforma Obywatelska Rzeczy- pospolitej Polskiej (D. Tusk)	12,25	12,68	8	10	9	9	9	13	14	15	15	12	15	16
Liga Polskich Rodzin (R. Giertych)	7,51	7,87	12	13	7	9	10	8	8	9	8	8	13	12
„Prawo i Sprawiedliwość” (J. Kaczyński)	8,94	9,50	14	15	9	15	15	16	15	18	12	14	14	11
Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej (A. Lepper)	10,28	10,20	15	14	10	13	14	18	14	13	14	18	9	10
Polskie Stronnictwo Ludowe – PSL (J. Kalinowski)	9,35	8,98	10	10	12	8	8	10	9	6	8	11	9	9
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów (T. Mamiński)	-	-	3	3	2	3	2	3	4	4	2	4	3	4
Unia Wolności – UW (W. Frasyniuk)	3,19	3,10	2	3	3	5	4	4	4	3	3	3	6	4
Unia Pracy – UP (M. Pol)	-	-	3	3	4	4	4	3	2	5	5	4	3	4
Alternatywa Partia Pracy (D. Podrzycki)	0,43	0,42	0	1	1	1	1	1	0	0	0	0	1	1
Unia Polityki Realnej – UPR (S. Wojtera)	-	-	1	1	2	2	1	1	1	0	2	1	1	1
Polska Unia Gospodarcza (W. Komowski)	0,06	0,06	0	0	1	0	0	0	1	1	1	0	0	1
Polska Partia Socjalistyczna - PPS (Z. Puchajda)	0,11	0,10	1	0	0	1	0	0	0	1	0	1	1	1
Partia Ludowo-Demokratyczna (R. Jagieliński)	-	-	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1
Konfederacja Polski Niepodległej – Obóz Patriotyczny (P. Sytek)	0,01	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0
Ruch Społeczny (K. Piesiewicz)	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Zjednoczenie Chrześcijańsko- Narodowe – ZChN (J. Kropiwnicki)	-	-	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	0	0
Stronnictwo Demokratyczne – SD (A. Arendarski)	-	-	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0
Stronnictwo Konserwatywno Ludo- we – Ruch Nowej Polski (A. Balazs)	-	-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Polska Wspólnota Narodowa (B. Tejkowski)	0,12	0,02	1	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	0
Razem Polsce (A. Macierewicz)	-	-	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Centrolewica Rzeczypospolitej Polskiej (T. Kraško)	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0	0	0	0	0
Inne partie	-	-	1	1	0	1	1	0	2	1	0	0	0	0
Koalicja Sojusz Lewicy Demokratycznej – Unia Pracy”	41,51	41,04	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Akcja Wyborcza Solidarność Prawicy	5,71	5,60	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

Na kartach umieszczono nazwy partii i koalicji wg kolejności alfabetycznej. Przy ich nazwach, w nawiasach podano nazwiska liderów. Prezentowane w tabeli wyniki preferencji odnoszą się do wszystkich uprawnionych do głosowania osób, które zadeklarowały („zdecydowanie” lub „raczej”) gotowość wzięcia udziału w wyborach i które wiedziały, na jakie z wyszczególnionych na liście – lub inną niż wymienione partie zgłasować. Wynik 0% poparcia dla partii oznacza, że elektorat tego ugrupowania może stanowić mniej niż 1% lub może kształtować się na poziomie 1% (po uwzględnieniu wyniku uzyskanego po przecinku i błędzie statystycznego).
Late poll – badanie zrealizowane przez TNS OBOP w dniu wyborów.

* * *

Wśród osób, które deklarowały gotowość uczestniczenia w wyborach do Sejmu 23% nie było zdecydowanych, którą partię by poprzeć w ewentualnym głosowaniu.

ELEKTORATY REZERWOWE

Największe elektoraty rezerwowe mają PiS i PO. Wśród osób, które zgłaszały poparcie dla partii politycznych, 16% rozważało możliwość przekazania głosu PiS, a 14% - PO. Stosunkowo liczna część ogółu potencjalnych wyborców dopuszczała głosowanie na UP, Samoobronę i PSL (po 8%). Inne partie wymieniane były już rzadziej.

**A GDYBY POPIERANA PRZEZ PANA(IA) PARTIA NIE STRATOWAŁA,
TO KANDYDATÓW KTÓREJ PARTII BY PAN(I) POPARŁ(A)?**

Dane w proc.	7-9. XII.'02	10-12. I.'03	8-10. II.'03	8-10. III.'03	5-7. IV.'03	10-12. V.'03	7-9. VI.'03	14-16. VI.'03	5-7. VII.'03	9-11. VIII.'03	23-25. VIII.'03
„Prawo i Sprawiedliwość” (J. Kaczyński)	11	12	12	12	13	10	13	15	12	12	16
Platforma Obywatelska Rzeczypospolitej Polskiej (D. Tusk)	7	10	9	12	8	10	12	10	9	16	14
Unia Pracy - UP (M. Pol)	8	9	7	7	7	9	8	7	6	8	8
Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej (A. Lepper)	7	6	8	6	6	5	7	5	7	6	8
Polskie Stronnictwo Ludowe - PSL (J. Kalinowski)	13	10	10	7	9	10	9	6	9	5	8
Sojusz Lewicy Demokratycznej - SLD (L. Miller)	5	8	8	2	9	4	5	6	7	5	4
Liga Polskich Rodzin (M. Kottlinowski)	8	5	6	9	6	6	6	5	8	6	4
Unia Wolności - UW (W. Frasyniuk)	5	3	6	3	6	5	3	5	4	5	4
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów (T. Mamiński)	2	1	2	1	2	2	1	2	1	2	3
Unia Polityki Realnej - UPR (J. Korwin-Mikke)	0	2	1	1	1	1	1	1	1	0	2
Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe - ZChN (J. Kropiwnicki)	1	1	1	2	1	1	1	1	2	2	2
Stronnictwo Demokratyczne - SD (A. Arendarski)	1	0	2	0	1	2	1	1	0	0	1
Partia Ludowo-Demokratyczna (R. Jagieliński)	1	0	0	0	2	1	1	1	1	1	1
Razem Polsce (A. Macierewicz)	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1
Ruch Społeczny (K. Piesiewicz)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Polska Unia Gospodarcza (W. Kornowski)	0	1	1	1	0	1	1	0	0	1	0
Alternatywa Partia Pracy (D. Podrzycki)	1	1	1	1	0	1	1	0	1	1	0
Centrolewica Rzeczypospolitej Polskiej (T. Kraśko)	-	-	-	-	-	0	0	0	1	0	0
Polska Partia Socjalistyczna - PPS (Z. Puchajda)	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0
Stronnictwo Konserwatywno Ludowe - Ruch Nowej Polski (A. Balasz)	0	0	0	0	0	1	0	1	0	0	0
Polska Wspólnota Narodowa (B. Tejkowski)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0
Konfederacja Polski Niepodległej - Obóz Patriotyczny (P. Sytek)	0	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0
inne	0	1	0	1	0	1	1	1	0	1	0
Żadna	10	12	10	11	12	12	9	10	8	9	7
trudno powiedzieć	20	18	16	22	17	17	20	23	21	18	17

Dane w proc.

Wyniki wśród osób, które zadeklarowały gotowość głosowania i miały sprecyzowane preferencje

Wśród ogółu wyborców niemal co czwarty, poza aktualnie preferowaną partią, nie znajduje na naszej scenie politycznej żadnej innej, której ewentualnie byłby gotów przekazać swoje poparcie: 17% osób nie potrafiło takiej partii wskazać, a 7% stwierdziło, że nie głosowałoby na żadne inne ugrupowanie. Odsetek wyborców bez partii rezerwowej jest obecnie jednym z najniższych w ostatnim okresie – oznacza to, że większa niż dotychczas część ogółu elektoratów rozważa głosowanie na inne partie (tendencja ta może być symptomem zmiany w dotychczas obserwowanej sytuacji).

ELEKTORATY NEGATYWNE

Wśród ogółu dorosłych Polaków, którzy deklarują zamiar wzięcia udziału w wyborach do Sejmu największą niechęć budzą Samoobrona (27%) i SLD (26%). Jedna piąta osób, które potwierdzały zamiar głosowania zapewniała, że na pewno nie poparłaby LPR. Niechęć wobec innych partii pojawia się zdecydowanie rzadziej.

A NA JAKĄ PARTIĘ NA PEWNO BY PAN(I) NIE GŁOSOWAŁ(A)?										
Dane w proc.	10-12. I.'03	8-10. II.'03	8-10. III.'03	5-7. IV.'03	10-12. V.'03	7-9. VI.'03	14-16. VI.'03	5-7. VII.'03	9-11. VIII.'03	23-25. VIII.'03
Samoobrona Rzeczypospolitej Polskiej (A. Lepper)	22	23	21	24	23	25	28	19	28	27
Sojusz Lewicy Demokratycznej - SLD (L. Miller)	19	23	30	28	32	25	30	30	31	26
Liga Polskich Rodzin (M. Kotlinowski)	15	12	18	19	16	15	20	19	16	19
Zjednoczenie Chrześcijańsko-Narodowe - ZChN (J. Kropiwnicki)	5	8	5	6	6	5	6	4	5	7
Unia Wolności - UW (W. Frasyniuk)	4	7	7	3	4	4	3	4	4	5
„Prawo i Sprawiedliwość” (J. Kaczyński)	3	2	3	4	4	2	6	2	4	4
Platforma Obywatelska Rzeczypospolitej Polskiej (D. Tusk)	5	6	5	4	4	4	3	4	3	4
Unia Pracy - UP (M. Pol)	1	2	4	3	2	2	2	3	4	3
Konfederacja Polski Niepodległej – Obóz Patriotyczny (P. Sytek)	3	2	4	2	1	2	3	1	2	3
Polskie Stronnictwo Ludowe - PSL (J. Kalinowski)	2	3	4	4	3	3	2	2	3	2
Unia Polityki Realnej - UPR (S. Wojtera)	3	2	3	2	2	2	2	2	2	2
Razem Polsce (A. Macierewicz)	1	1	1	2	2	1	1	2	3	2
Polska Partia Socjalistyczna - PPS (Z. Puchajda)	2	2	2	2	3	1	1	1	2	2
Stronnictwo Konserwatywno Ludowe – Ruch Nowej Polski (A. Balazs)	0	1	1	1	1	0	1	1	1	2
Alternatywa Partia Pracy (D. Podrzycki)	1	2	1	2	1	1	1	1	3	1
Stronnictwo Demokratyczne - SD (A. Arendarski)	1	0	1	1	1	1	0	1	2	1
Polska Wspólnota Narodowa (B. Tejkowski)	1	1	1	1	2	1	2	2	3	1
Ruch Społeczny (K. Piesiewicz)	1	0	1	1	2	1	0	1	2	1
Partia Ludowo-Demokratyczna (R. Jagieliński)	1	1	1	1	0	0	1	0	2	1
Krajowa Partia Emerytów i Rencistów (T. Mamiński)	1	1	2	1	1	2	1	1	3	1
Centrolewica Rzeczypospolitej Polskiej (T. Kraško)	-	-	-	-	2	1	1	1	1	1
Polska Unia Gospodarcza (W. Kornowski)	1	1	1	0	0	0	0	1	1	0
Inne	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Żadna	2	2	3	1	1	1	1	3	2	2
trudno powiedzieć	25	19	18	17	18	25	17	19	18	20

Dane w proc.

Wyniki wśród osób, które zadeklarowały gotowość głosowania
Wyniki nie sumują się do 100% - można było wskazać więcej niż jedną odpowiedź

POLITYCZNA CHARAKTERYSTYKA ELEKTORATÓW

(w kolejności alfabetycznej)

LIGA POLSKICH RODZIN

Możliwość głosowania na LPR stosunkowo najczęściej rozważał elektorat PiS (7%). Z kolei wśród elektoratu LPR najczęściej – częściej też niż wśród ogółu potencjalnych wyborców – brana pod uwagę była możliwość głosowania na Samoobronę (16%) i ZChN (11%), często wymieniano ponadto także PiS (14%). Możliwość przekazania poparcia najczęściej – i wyraźnie częściej niż w innych elektoratach – wykluczana jest w przypadku SLD (57%) i UP (14%), ponadto także niechęć zgłaszana jest wobec Samoobrony (postawy takie są tu jednak wśród potencjalnych wyborców LPR obserwowane rzadziej – 13% - niż wśród zwolenników innych partii). Niechęć wobec LPR natomiast częściej niż inni zgłaszają potencjalni wyborcy SLD (43%), a rzadziej niż inni – Samoobrony (9%).

PLATFORMA OBYWATELSKA

PO jest partią drugiego wyboru przede wszystkim dla elektoratu PiS (50%). Także elektorat PO pytany o drugą preferencję niemal równie często wskazywał na PiS (45%). Niechęć zwolenników PO kierowała się głównie w kierunku Samoobrony (44%) i SLD (39%). Niechętni wobec PO najczęściej pozostawali potencjalni wyborcy Samoobrony (13%).

POLSKIE STRONNICTWO LUDOWE

PSL jest partią drugiego wyboru przede wszystkim dla elektoratu Samoobrony (30%). Równie często (28%) możliwość przetrzucenia głosu na Samoobronę dopuszcza elektorat PSL. Częściej niż inni badani potencjalni wyborcy PSL dopuszczali głosowanie także na SLD (14%), wymieniali ponadto także PO (14%), PiS (12%) i UP (10%). Elektorat ten pytany o partie, którym nie udzieliłby poparcia najczęściej wskazywał na Samoobronę (28%), SLD (24%) i LPR (21%), nie czynił tego jednak częściej ogół pytanych. Inaczej niż większość partii, PSL nie budzi znaczącej dezaprobaty wśród zwolenników którejkolwiek z największych (uzyskujących ponad pięcioprocentowe poparcie) partii.

PRAWO I SPRAWIEDLIWOŚĆ

PiS najwięcej sympatii zyskuje od elektoratu PO (45%). Również przez elektorat PiS, jako partia rezerwowa najczęściej wymieniana jest PO (50%). Niechęć osób popierających PiS kieruje się przede wszystkim ku SLD (56%) oraz Samoobronie (41%), ponadto przywoływane jest także LPR (17%). Wśród ogółu elektoratów pytanych o wybory negatywne, PiS stosunkowo często wskazywany był przez ludzi deklarujących poparcie dla LPR (9%).

SAMOOBRONA

Samoobrona jest partią alternatywną przede wszystkim dla elektoratu PSL (28%). Elektorat Samoobrony pytany o drugą preferencję wyraźnie częściej niż inni wskazywał na PSL (30%), ponadto także wymieniał – równie często co ogół – PiS (17%). Wyborcy ci największą niechęć (częstsza niż wśród ogółu) zgłaszali wobec SLD (41%), ZChN (18%), UW (15%) i PO (13%); stosunkowo często wskazywali także – z tym, że czynili to już znacznie rzadziej niż inni – na LPR (9%). Samoobrona największą niechęć budzi wśród potencjalnych wyborców PO (44%), PiS (41%) oraz SLD (40%).

SOJUSZ LEWICY DEMOKRATYCZNEJ

SLD mógłby liczyć na pozyskanie głosów przede wszystkim aktualnych zwolenników PSL (jako partię drugiego wyboru wymienia SLD 14% elektoratu PSL). Zwolennicy SLD z kolei pytani o drugą preferencję najczęściej – częściej niż ogół – wskazywali na UP (16%), a rzadziej niż ogół – na PiS (11%); ponadto wymieniane były jeszcze w tej grupie PO (12%) i PSL (9%). Niechęć osób deklarujących poparcie dla SLD kieruje się przede wszystkim ku LPR (43%) i Samoobronie (40%), częściej niż wśród ogółu elektoratów pojawia się także ZChN (14%). Z kolei o niegłosowaniu na SLD najczęściej mówiły elektoraty LPR (57%), PiS (56%), Samoobrony (41%) oraz PO (39%).

